

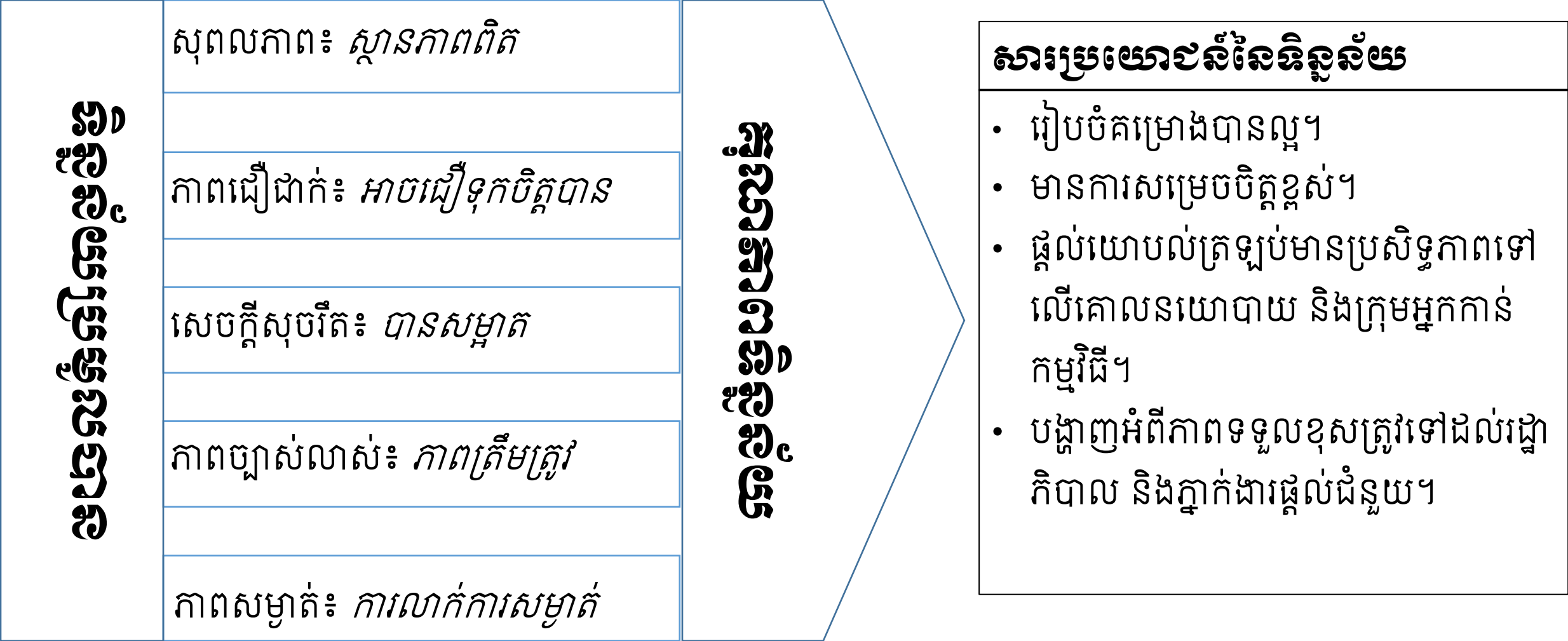
အိန္ဒိယ နှင့် အာရှတိုက်အိန္ဒိယ

១. ទិន្នន័យនិងគុណភាពទិន្នន័យ

១.១. ទិន្នន័យជាអ្វី ?

- ជាព័ត៌មាន ឬតម្លៃនៃអថេរដែលបានប្រើប្រាស់ជាមូលដ្ឋានក្នុងការបង្ហាញអំពីលទ្ធផលនៃការវាយតម្លៃទៅលើបញ្ហាអ្វីមួយដែលបានកើតឡើងនៅក្នុងក្រុមប្រជាជនណាមួយ នៅទីតាំងណាមួយ។ ភាពសុក្រិតនៃការវាយតម្លៃនេះគឺអាស្រ័យទៅនឹងគុណភាពទិន្នន័យដែលទទួលបាន។ ទិន្នន័យមានគុណភាពកាន់តែល្អ/មានកម្រិតជឿកាន់តែខ្ពស់ ការធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋាននិងការផ្តល់អនុសាសន៍ក៏កាត់តែត្រឹមត្រូវដែរ។ គុណភាពទិន្នន័យមិនល្អ អាចធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានខុស។

១.២. តើពិនិត្យគុណភាពទិន្នន័យយ៉ាងដូចម្តេច ?

១.៣. កត្តាប៉ះពាល់ដល់គុណភាពទិន្នន័យ

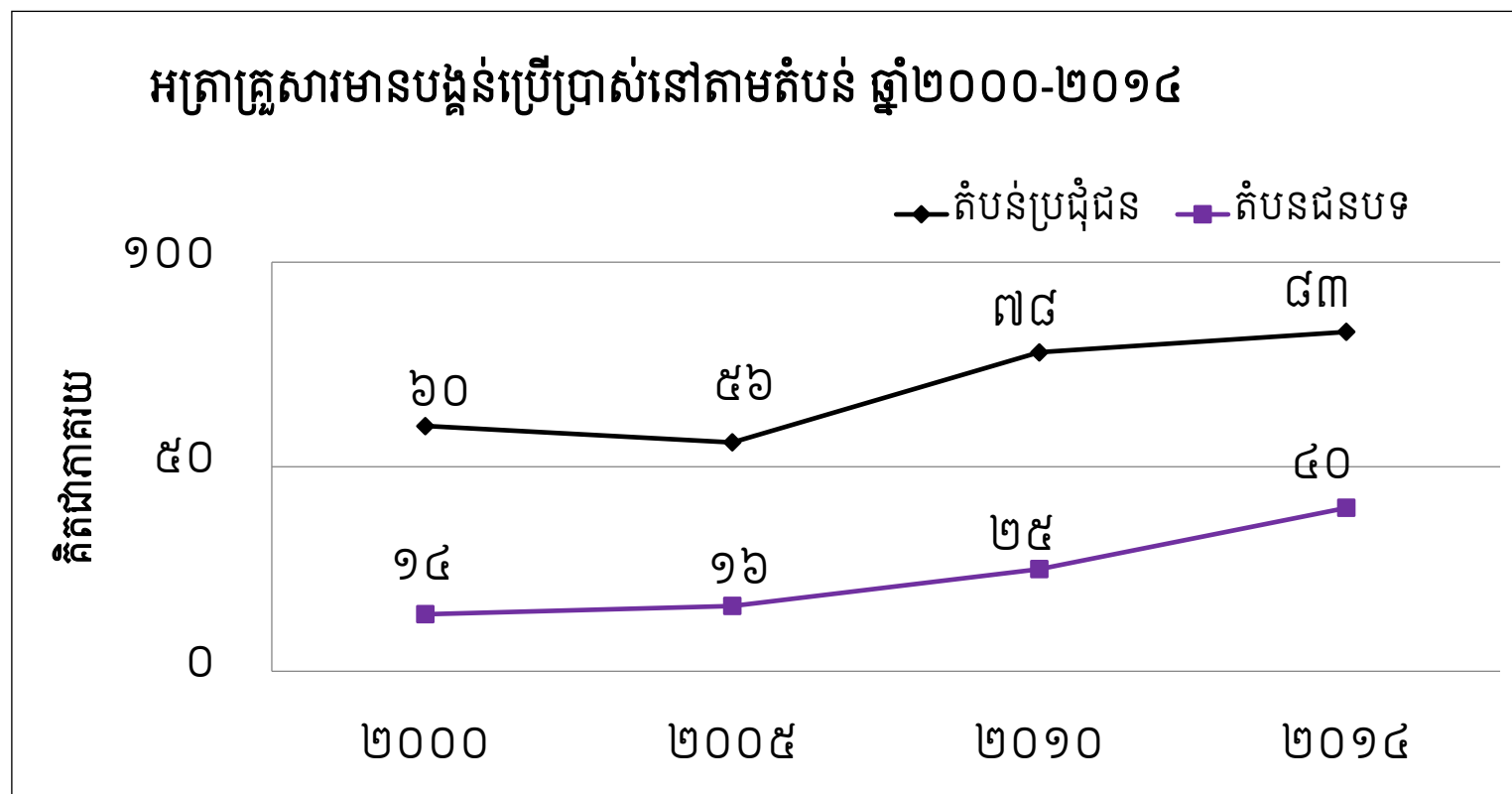
- ទិន្នន័យមិនពេញលេញ-- បាត់ព័ត៌មាន
- ប្រមូលព័ត៌មានស្គម
- បញ្ចូលទិន្នន័យទៅក្នុងឯកសារអេឡិចត្រូនិចមានកំហុសច្រើន (កំពូទ័រ ស្អាត់ហ្វូន.....)
- ប្តូរទម្រង់ទិន្នន័យ--ពីទម្រង់មួយទៅទម្រង់មួយផ្សេងទៀត។ ឧទាហរណ៍ពី Excel ទៅ SPSS/STATA/SAS/R program។
- ជំនាញនិងឥរិយាបថរបស់អ្នកប្រមូលទិន្នន័យ
- ប្តូរនីតិវិធី/វិធីសាស្ត្រប្រមូលព័ត៌មាន
- ប្តូរនិយមន័យសូចនាករ
- បច្ចុប្បន្នភាពនៃទិន្នន័យ

២. វិធីសាស្ត្របង្ហាញទិន្នន័យនៅក្នុងរបាយ ការណ៍ស្រាវជ្រាវ

២.១. ការបង្ហាញទិន្នន័យដោយប្រើក្រាហ្វិកខ្សែ៖

១. ទិន្នន័យមានលក្ខណៈជាសេរីអាចបង្ហាញបន្ទាត់កើនឡើង ឬថយចុះដែលជាសញ្ញាផ្លាស់ប្តូរ។

ក្រាហ្វិកទី២៖ អត្រាគ្រួសារមានបង្គន់ប្រើប្រាស់តាមតំបន់នៅកម្ពុជាពីឆ្នាំ ២០០០-២០១៤។

អត្រាគ្រួសារមានបង្គន់ប្រើប្រាស់នៅតាមតំបន់នៅកម្ពុជាបានកើនឡើងជាលំដាប់ចាប់ពីឆ្នាំ២០០៥ មក ជាពិសេសនៅតំបន់ប្រជុំជន។

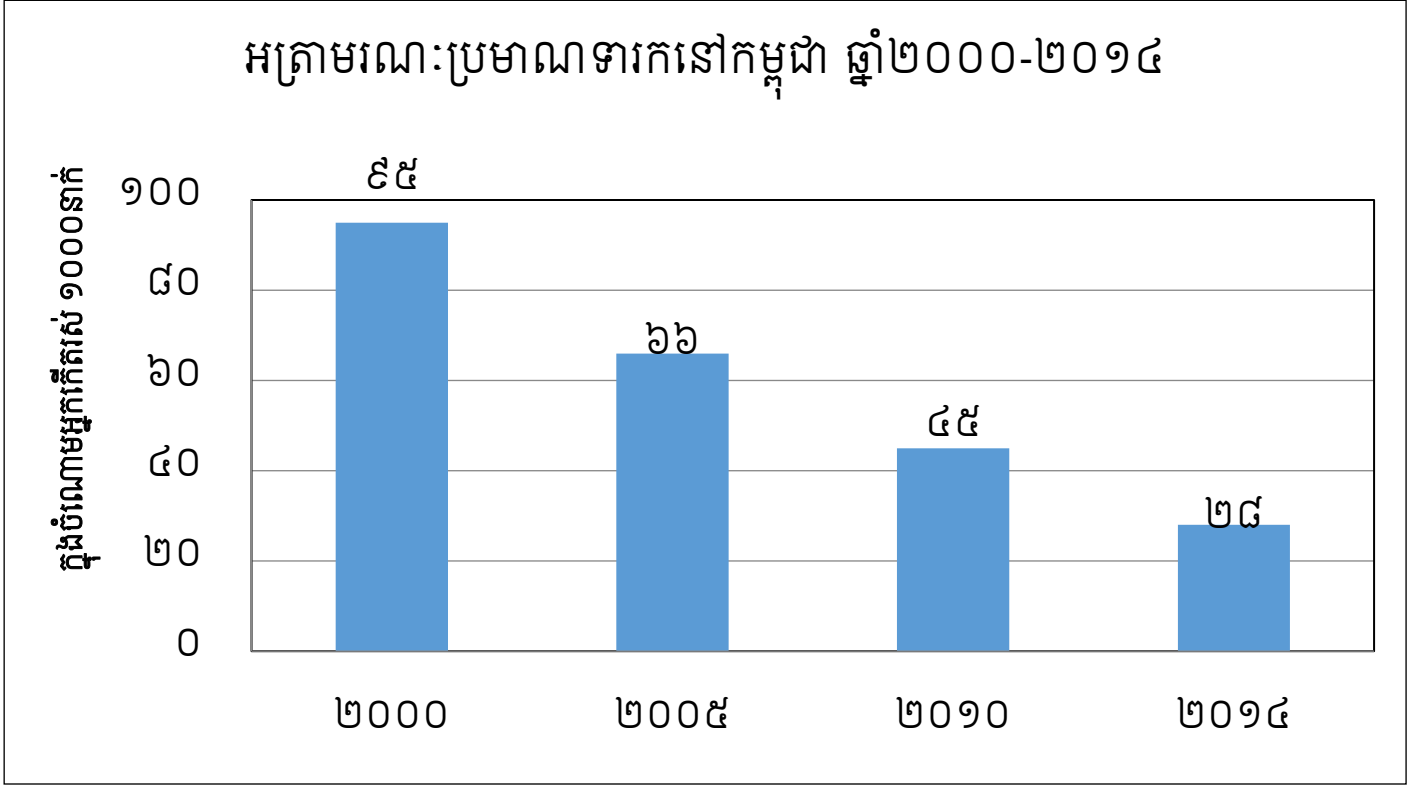
ប្រភព៖ CDHS 2014 ក្រសួងផែនការ ២០១៥។

២.២. ការបង្ហាញទិន្នន័យដោយប្រើក្រាហ្វិកបង្ហាញ៖ គេប្រើក្រាហ្វិកប្រភេទនេះដើម្បី ៖

១. បង្ហាញអំពីការប្រែប្រួលពីពេលមួយទៅពេលមួយនៃស្ថានភាពអ្វីមួយ។

ក្រាហ្វិកទី៤៖ ទំនោរនៃអត្រាមរណៈប្រមាណទារកនៅកម្ពុជានៅចន្លោះឆ្នាំ ២០០០-២០១៤។

ឧទាហរណ៍៖ បង្ហាញអំពីអត្រាមរណៈប្រមាណទារកនៅកម្ពុជានៅចន្លោះឆ្នាំ២០០០-២០១៤ (សូមមើលក្រាហ្វិកទី៤)។

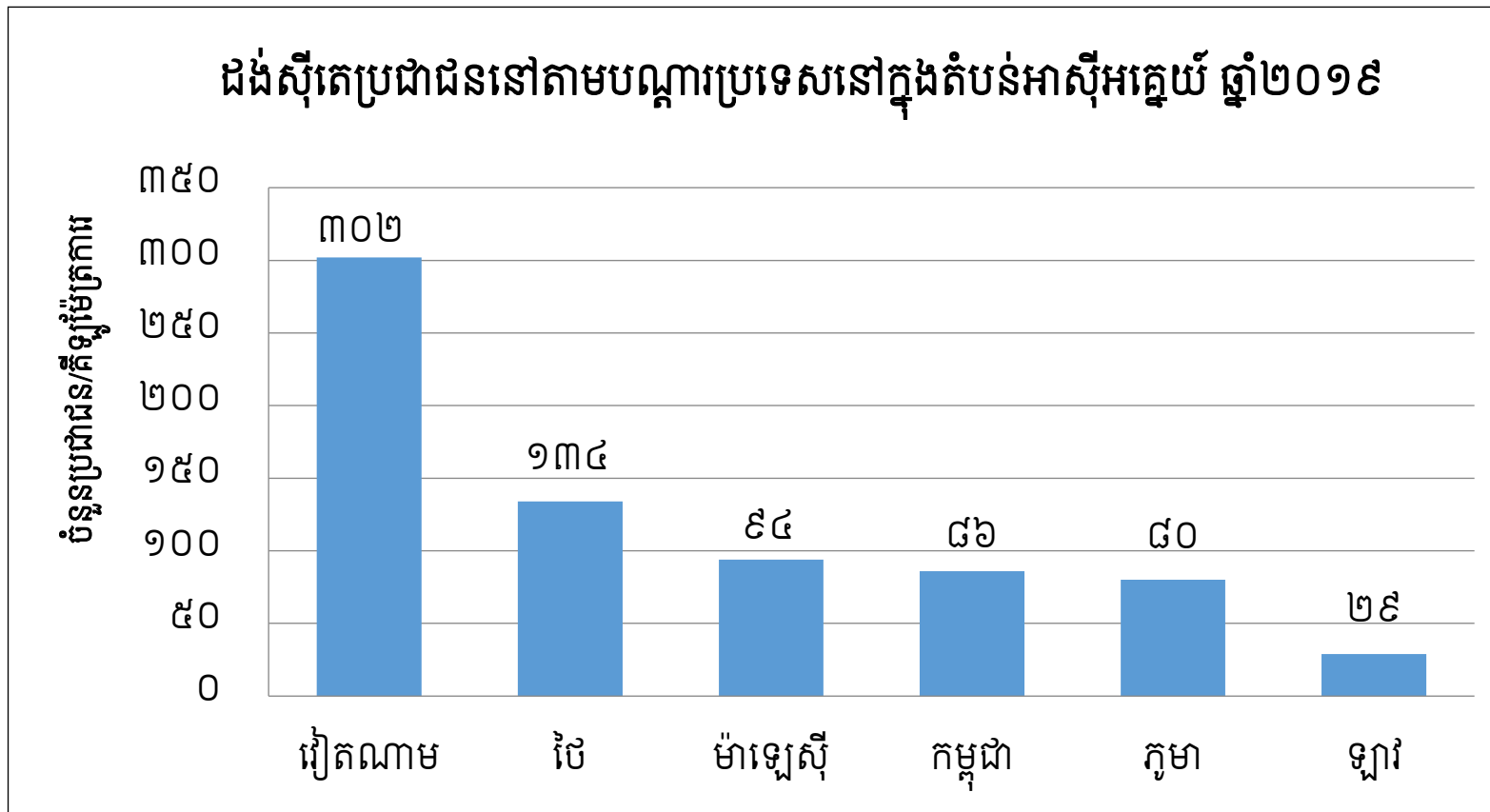
ប្រភព៖ ក្រសួងផែនការ ២០១៥។ (CDHS 2014)

នៅកម្ពុជា អត្រាមរណៈប្រមាណទារកបានថយចុះគួរអោយគត់សំគាល់ពី៩៥នាក់ នៅឆ្នាំ២០០០ ទៅដល់ ២៨នាក់ នៅឆ្នាំ២០១៤ នៅក្នុងចំណោមក្មេងកើតរស់ ១០០០នាក់។ អត្រាមរណៈប្រមាណនេះថយចុះអាចបណ្តាលមកពីភាពប្រសើរឡើងនៃស្ថានភាពអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចនិងសង្គមនៅកម្ពុជា។

២. ដើម្បីបង្ហាញអំពីភាពខុសគ្នារវាងក្រុមនិងក្រុម។

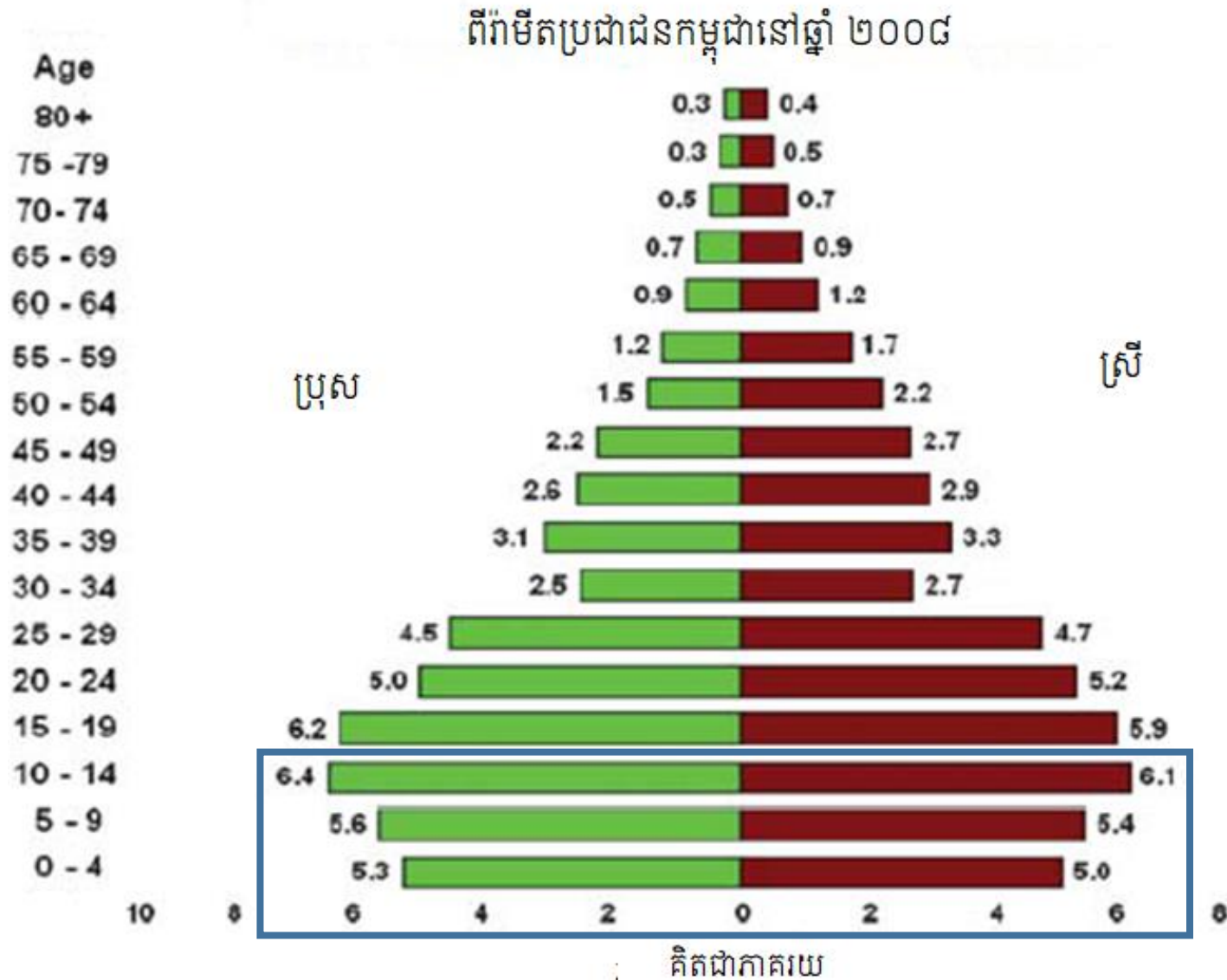
ក្រាហ្វិកទី៥៖ ភាពខុសគ្នានៃដង់ស៊ីតេប្រជាជននៅតាមបណ្តាប្រទេសនៅ
តំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ ២០១៩។

ប្រភព៖ ក្រសួងផែនការ ២០១៩ (ជំរឿន២០១៩)។

ដោយផ្អែកលើទិន្នន័យជំរឿនឆ្នាំ
២០១៩ កម្ពុជា ជាប្រទេសមួយ
នៅក្នុងចំណោមប្រទេសបីដែល
មានដង់ស៊ីតេប្រជាជនទាបជាង
គេ (៨៦នាក់នៅក្នុង១គីឡូម៉ែត្រ
ការ៉េ) នៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍។

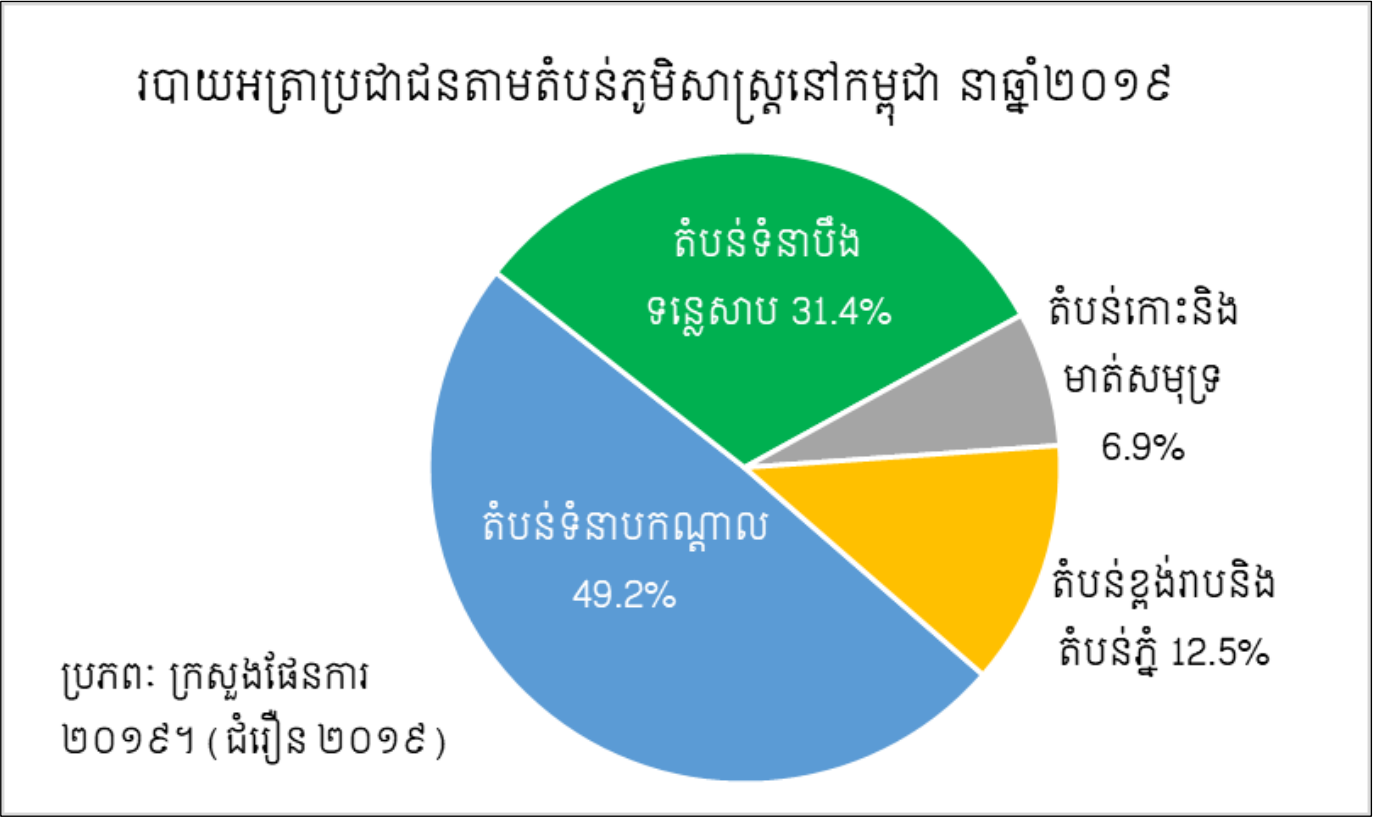
៣. បង្ហាញអំពីទំរង់ប្រជាជន

ផ្អែកលើជំរឿនឆ្នាំ២០០៨ កម្ពុជាមានទំរង់ប្រជាជនក្មេង ដែលពីរ៉ាមីតប្រជាជនមានបាតធំទូលាយ និងកំពូលស្រួច។ បាតពីរ៉ាមីតទូលាយបង្ហាញថាមានប្រជាជនក្មេងច្រើន (មានប្រហែល១/៣ ឬលើសពី៣០%) នៅខណៈដែលកំពូលស្រួចបង្ហាញថាមានចំនួនប្រជាជនចាស់តិច។

២.៣. ការបង្ហាញទិន្នន័យដោយក្រាហ្វិកខ្ទង់៖ ប្រើដើម្បីបង្ហាញព័ត៌មានទាំងឡាយណាដែលមាន ភាគរយនៃផ្នែកទាំងអស់បូកចូលគ្នាស្មើនឹង ១០០%។ ក្រាហ្វិកនេះជាទូទៅប្រើសំរាប់បង្ហាញព័ត៌មាននៃអថេរ គុណភាពមួយដែលចែកចេញជាច្រើនប្រភេទ មើលឧទាហរណ៍ខាងក្រោម៖

ក្រាហ្វិកទី៦៖ បំណែងចែលប្រជាជនតាមតំបន់ភូមិសាស្ត្រនៅកម្ពុជា ២០១៩។

- ផ្នែកលើលទ្ធផលជំរឿន២០១៩ ប្រជាជន កម្ពុជាមួយភាគធំរស់នៅតាមតំបន់ទំនាប កណ្តាល (៤៩,២%) និងបឹងទន្លេសាប (៣១,៤%) ជាងតំបន់ផ្សេងៗទៀត។

២.៤. ការបង្ហាញទិន្នន័យដោយប្រើតារាង៖ ការបង្ហាញទិន្នន័យដោយប្រើតារាង ជាធម្មតា ដើម្បីបង្ហាញជាចំនួន អត្រា របាយអត្រា ក៏ដូចជាភាគរយតាមជួរឈរនិងជួរដេក។

```
. tab sex_c malnutrition, col
```

Key
frequency column percentage

**ការគណនាភាគរយ
តាមជួរឈរ**

sex of child	malnutrition		Total
	Non-malnu	Malnutrit	
Male	95 51.08	77 45.83	172 48.59
Femal	91 48.92	91 54.17	182 51.41
Total	186 100.00	168 100.00	354 100.00

```
. tab sex_c malnutrition, row
```

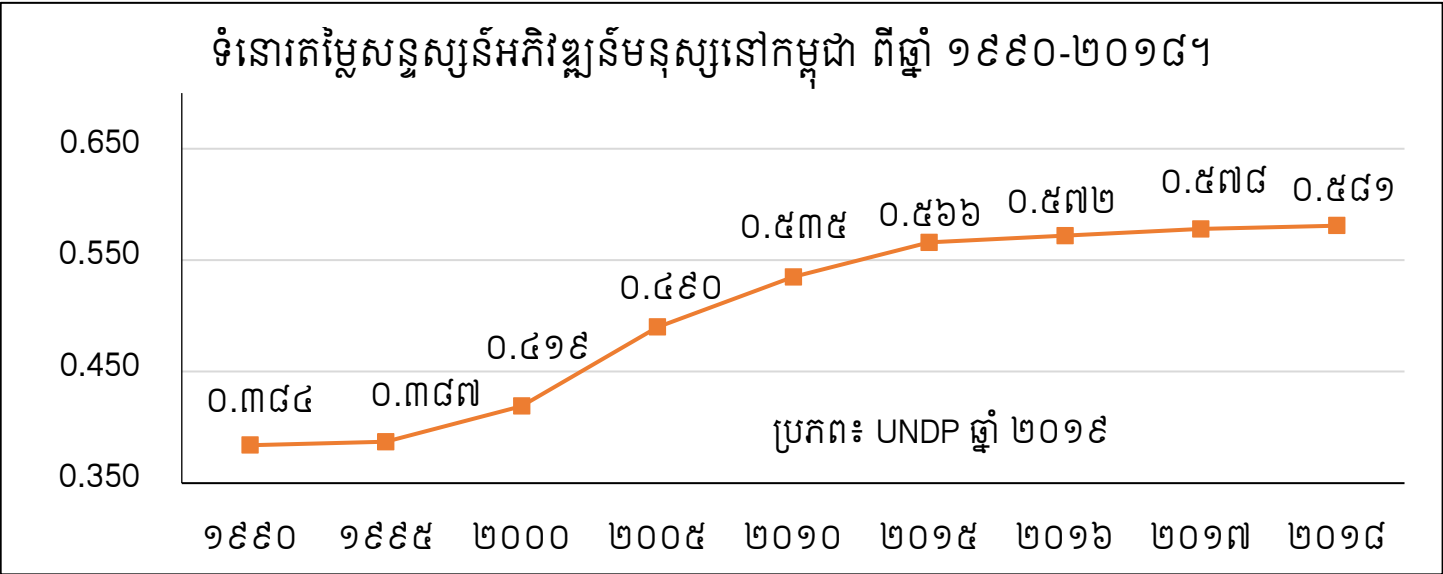
Key
frequency row percentage

**ការគណនាភាគរយ
តាមជួរដេក**

sex of child	malnutrition		Total
	Non-malnu	Malnutrit	
Male	95 55.23	77 44.77	172 100.00
Femal	91 50.00	91 50.00	182 100.00
Total	186 52.54	168 47.46	354 100.00

៣.៤. ការបង្ហាញទិន្នន័យដោយប្រើតារាង

- មិនគួរអោយមានអថេរប្រើសលើសពីពីរទេ និងនៅក្នុងអថេរនីមួយៗមិនអោយមានព័ត៌មានលើសពីប្រាំបីប្រភេទ (លេខកូដ) ។ តារាងនីមួយៗគួរតែមានចំណងជើងច្បាស់លាស់ មានឈ្មោះនៃប្រភេទអោយបានត្រឹមត្រូវ និងមានប្រភពជាក់លាក់។
- អាចចំណាយពេលវេលាប្រើសំរាប់ស្វែងយល់អំពីព័ត៌មាននៅក្នុងតារាង និងពិបាកមើលទំនោរទិន្នន័យនិងប្រៀបធៀបទិន្នន័យរវាងក្រុមនិងក្រុមនៅក្នុងតារាងជាងក្រាហ្វិក (មើលក្រាហ្វិកខាងក្រោមនិងតារាងខាងស្តាំ) ។

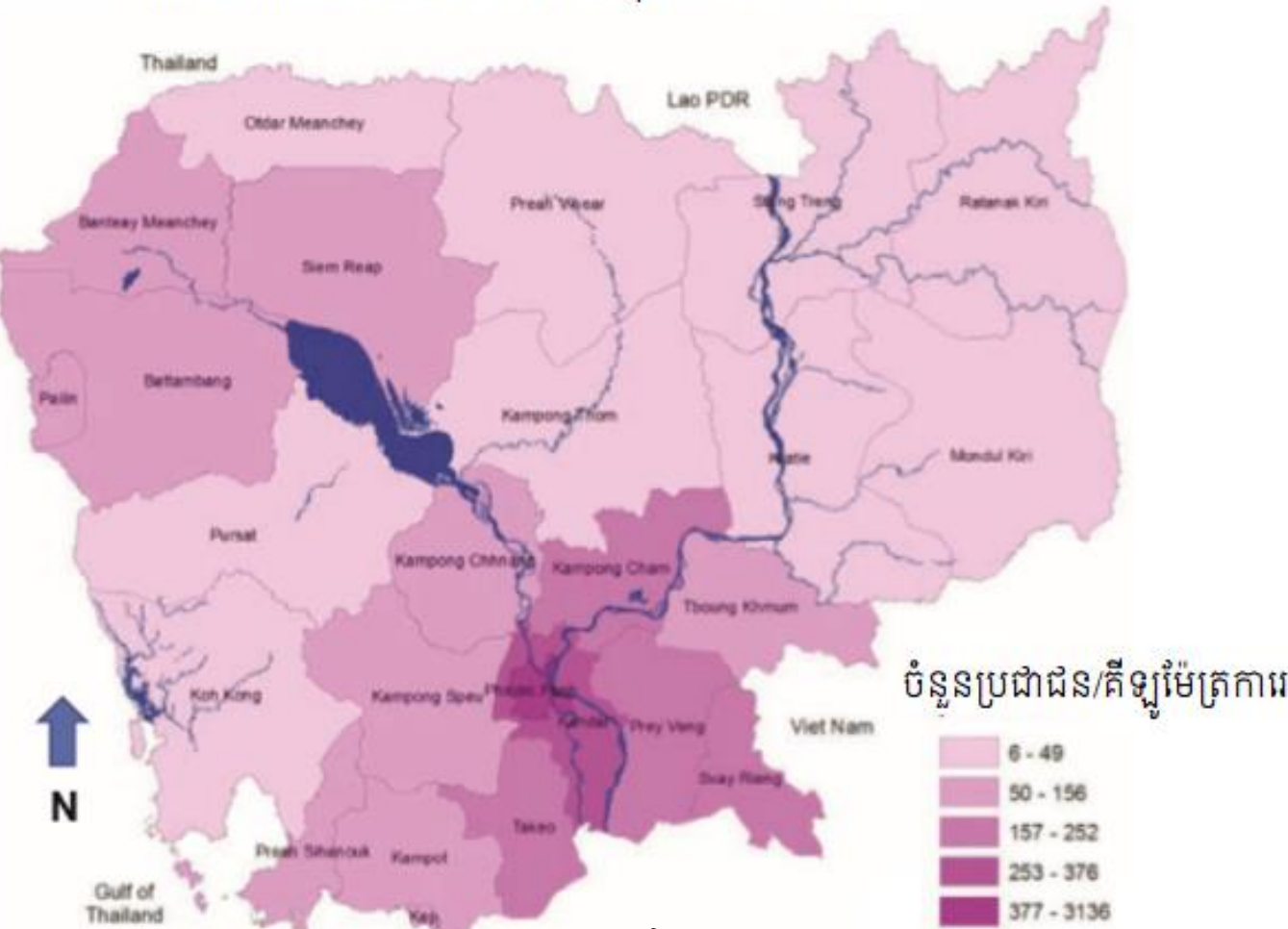
តារាងទី១៖ ទំនោរតម្លៃសន្ទស្សន៍អភិវឌ្ឍន៍មនុស្សនៅកម្ពុជា ពីឆ្នាំ ១៩៩០-២០១៨។

ឆ្នាំ	តម្លៃសន្ទស្សន៍អភិវឌ្ឍន៍មនុស្ស (HDI)
១៩៩០	០,៣៨៤
១៩៩៥	០,៣៨៧
២០០០	០,៤១៩
២០០៥	០,៤៩០
២០១០	០,៥៣៥
២០១៥	០,៥៦៦
២០១៦	០,៥៧២
២០១៧	០,៥៧៨
២០១៨	០,៥៨១

ប្រភព៖ UNDP ឆ្នាំ ២០១៩

៣.៥. ការបង្ហាញទិន្នន័យដោយប្រើផែនទី៖ ទិន្នន័យជំរឿន និងទិន្នន័យអង្កេតអាចបង្ហាញលទ្ធផលតាមរយៈ ផែនទីបានផងដែរ។ ឧទាហរណ៍ខាងក្រោម៖ ទិន្នន័យដងស៊ីតេប្រជាជនដែលបានមកពីលទ្ធផលនៃការធ្វើជំរឿន២០១៩។

ដងស៊ីតេប្រជាជននៅតាមខេត្ត នៅកម្ពុជានៅឆ្នាំ២០១៩

ប្រភព៖ ក្រសួងផែនការ ២០១៩។

ផ្អែកលើផែនទីជំរឿន២០១៩ បានបង្ហាញថា ភ្នំពេញមានដងស៊ីតេប្រជាជនខ្ពស់ជាងគេ (៣៧៧-៣១៣៦នាក់) បន្ទាប់មកខេត្តកណ្តាល និងតាកែវ (២៥៣-៣៧៦នាក់) នៅខណៈដែល ខេត្តមណ្ឌលគីរី ស្ទឹងត្រែង រតនគិរី ព្រះវិហារ កោះកុង ពោធិសាត់ ឧត្តមានជ័យនិងកំពង់ធំ មានដងស៊ីតេទាបជាងគេ (៦-៤៩នាក់)។

**៣. ប្រុងប្រយ័ត្នក្នុងការប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្រស្តីពីមួយចំនួន
(អត្រា ផលធៀប និងតម្លៃមធ្យម)**

អត្រា

ឧទាហរណ៍៖ នៅកម្ពុជានាឆ្នាំ២០២០ មានប្រជាជនក្នុងបន្ទុកចំនួន ៥៥៤៩១៤០ នាក់ និងប្រជាជនសរុបមានចំនួន ១៦៥០៦១៤៧ នាក់។

$$\text{អត្រាប្រជាជនក្នុងបន្ទុក} = \frac{\text{ចំ.ប្រជា.ក្នុងបន្ទុក}^1}{\text{ចំ.ប្រជា.សរុប}} \times ១០០$$

¹ ប្រជាជនក្នុងបន្ទុក៖ ប្រជាជនអាយុ០-១៤និង៦៥ឆ្នាំឡើង

—ដូច្នេះអត្រាប្រជាជនក្នុងបន្ទុក

$$= \frac{៥៥៤៩១៤០}{១៦៥០៦១៤៧} \times ១០០ = ៣៤\%$$

បកស្រាយ៖ មានប្រជាជនក្នុងបន្ទុកចំនួន ៣៤ នាក់នៅក្នុងចំណោមប្រជាជនសរុប ១០០ នាក់។

ផលធៀប

ឧទាហរណ៍៖ នៅកម្ពុជានាឆ្នាំ២០២០ មានប្រជាជនក្នុងបន្ទុកចំនួន ៥៥៤៩១៤០ នាក់ និងប្រជាជនសកម្មមានចំនួន ១០៩៥៧០០៧ នាក់។

$$\text{ផលធៀបប្រជាជនក្នុងបន្ទុក} = \frac{\text{ចំ.ប្រជា.ក្នុងបន្ទុក}^1}{\text{ចំ.ប្រជា.សកម្ម}^2} \times ១០០$$

² ប្រជាជនសកម្ម៖ ប្រជាជន អាយុ១៥-៦៤ឆ្នាំ

—ដូច្នេះផលធៀបប្រជាជនក្នុងបន្ទុក

$$= \frac{៥៥៤៩១៤០}{១០៩៥៧០០៧} \times ១០០ = ៥១ \text{ នាក់}$$

បកស្រាយ៖ មានប្រជាជនក្នុងបន្ទុក៥១ នាក់ ទល់នឹងប្រជាជនសកម្ម ១០០នាក់

ធម្មបទ ៖ ផលបូករាល់តំលៃលេខទាំងអស់ដែលមានចែកនឹងចំនួនតួសរុបនៃតម្លៃលេខទាំងនោះ។ ឧទាហរណ៍នៅក្នុងតារាង៖

- ចំនួនសមាជិកគ្រួសារជាមធ្យមនៅភូមិទី១

$$M1 = \frac{(១+២+២+៣+៣+៤+៤+៥+៥+៥+៦+៦+៧)}{១៣} = ៤.១ \text{ នាក់}$$

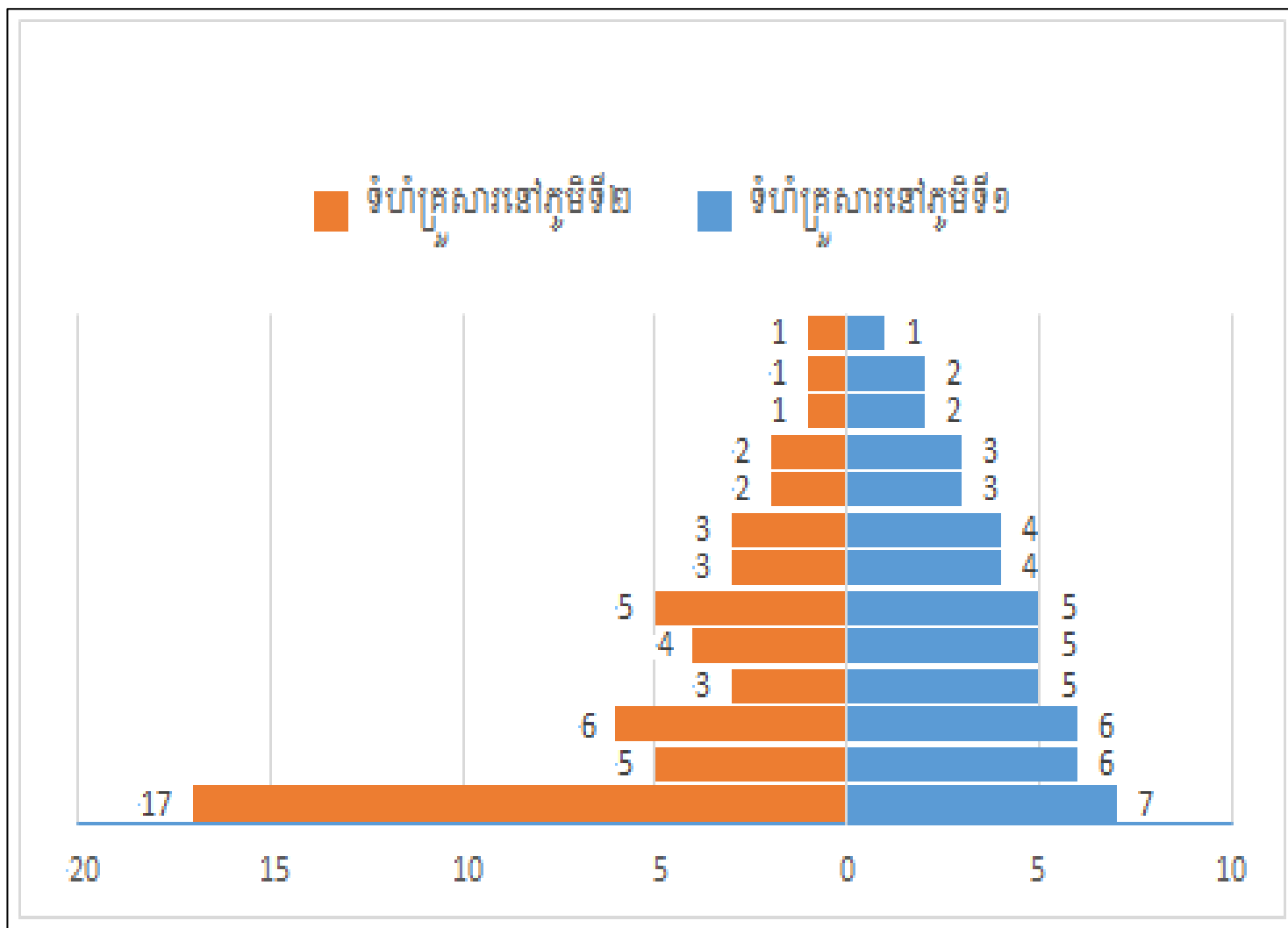
- ចំនួនសមាជិកគ្រួសារជាមធ្យមនៅភូមិទី២

$$M2 = \frac{(១+១+១+២+២+៣+៣+៣+៤+៥+៥+៦+១៧)}{១៣} = ៤.១ \text{ នាក់}$$

បកស្រាយ៖ ជារួម ប្រជាជននៅក្នុងភូមិទី១ និងភូមិទី២ មានទំហំគ្រួសារជាមធ្យមប៉ុនគ្នា ដែលមានចំនួនប្រហែល៤នាក់ក្នុងមួយគ្រួសារ។

ល.រ គ្រួសារ	ទំហំគ្រួសារនៅភូមិទី១	ទំហំគ្រួសារនៅភូមិទី២
គ្រួសារទី ១	1	1
គ្រួសារទី ២	2	1
គ្រួសារទី ៣	2	1
គ្រួសារទី ៤	3	2
គ្រួសារទី ៥	3	2
គ្រួសារទី ៦	4	3
គ្រួសារទី ៧	4	3
គ្រួសារទី ៨	5	3
គ្រួសារទី ៩	5	4
គ្រួសារទី ១០	5	5
គ្រួសារទី ១១	6	5
គ្រួសារទី ១២	6	6
គ្រួសារទី ១៣	7	17
ចំនួនសមាជិកជាមធ្យម	4.1	4.1

គួរមានការប្រុងប្រយ័ត្នក្នុងការប្រើប្រាស់តម្លៃមធ្យម

- តម្លៃមធ្យមមានសារប្រយោជន៍សំរាប់ការប្រៀបធៀបរវាងក្រុមនិងក្រុម ភេទនិងភេទ រវាងតំបន់និងតំបន់។
- តម្លៃមធ្យមមិនប្រក្រតីនៅខណៈទិន្នន័យទទួលបានមិនប្រក្រតី។ ឧទាហរណ៍៖ គណនាខាងលើបង្ហាញថា ប្រជាជននៅក្នុងភូមិទាំងពីរមានទំហំគ្រួសារប៉ុន្មាន ៤.១ នាក់/១គ្រួសារ។ ប៉ុន្តែ នៅភូមិទី២ មានចំនួនសមាជិកនៅចន្លោះពី ១ទៅ១៧ នាក់ នៅខណៈភូមិផ្សេងទៀតមានសមាជិកគ្រួសារនៅចន្លោះពី ១ទៅ៧ នាក់។

៤. ពាក្យបច្ចេកទេសមួយចំនួនគួរយល់ដឹង

- **អង្កេត (survey):** ត្រូវបានប្រើប្រាស់ប្រមូលព័ត៌មានពីការសិក្សាប្រជាជនដោយប្រើតារាងសំណួរ ឬបញ្ជីសំណួរនាំមុខ ទៅតាមមធ្យោបាយខុសៗគ្នាដូចជាតាមរយៈទូរស័ព្ទ សំបុត្រ ឬក៏សម្ភាសន៍ជាបុគ្គល។
- **ព័ត៌មាន (Information):** អាកប្បកិរិយា ឥរិយាបថ ទស្សនៈ តម្រូវការ ឫលក្ខណៈសេដ្ឋកិច្ចសង្គមកិច្ចនិងលក្ខណៈ ប្រជាសាស្ត្រ (ដូចជា អាយុ កំរិតអប់រំ ប្រាក់ចំណូល ស្ថានភាពការងារ ស្ថានភាពអាពាហ៍ពិពាហ៍ ចំនួនកូនជាដើម) របស់ប្រជាជនគោលដៅ។
- **សំណាកគំរូ (Sample):** ត្រូវបានគេកំណត់ថាជាប្រជាជនដែលបានជ្រើសរើស ដែលជាតំណាងករណីតំណាងអោយ ប្រជាជនទាំងមូល។
- **ការសម្ភាស (Interview)៖** ជាការសន្ទនាប្រកបដោយគោលបំណង ដែលអាស្រ័យទៅលើប្រធានបទសិក្សាស្រាវជ្រាវ ឬ ជាអន្តរទំនាក់ទំនងរវាងអ្នកសម្ភាសនិងអ្នកផ្តល់បទសម្ភាស ដែលអ្នកសម្ភាសសួរសំណួរទៅកាន់អ្នកផ្តល់បទសម្ភាសនូវ សំណួរជាសេរីដើម្បីទទួលព័ត៌មានអំពីប្រធានបទជាក់លាក់ដែលបានគិតទុកមុន។ បទសម្ភាសល្អប្រសើរអាស្រ័យទៅលើ សមត្ថភាពអ្នកសម្ភាស។

- **អ្នកសម្ភាស (Interviewer)** ៖ ជាមនុស្សដែលមានតួនាទីធ្វើបទសម្ភាសដោយប្រើតារាងសំណួរ... សួរសំណួរ ស្តាប់និងកត់ត្រាចម្លើយរបស់អ្នកផ្តល់បទសម្ភាស។ ការធ្វើសម្ភាសគឺជាការងារមួយសំខាន់ព្រោះព័ត៌មានពេញលេញគួរអោយជឿទុកចិត្តនិងប្រកបដោយគុណភាពអាស្រ័យទៅនឹងអ្នកសម្ភាស។
- **អ្នកផ្តល់បទសម្ភាស(អ្នកចូលរួម) (Interviewee)** ៖ ជាមនុស្សដែលបានជ្រើសរើសអោយចូលរួមផ្តល់ចម្លើយតាមសំណួរដែលមាននៅក្នុងតារាងសំណួរ ឬបញ្ជីសំណួរនាំមុខ។
- **ការប្រមូលទិន្នន័យ (Data collection)** ៖ ជាចំណែកមួយសំខាន់នៃគំរោងការងារសិក្សាស្រាវជ្រាវ ដែលមាន មធ្យោបាយខុសៗគ្នាក្នុងការប្រមូលទិន្នន័យ។ វិធីសាស្ត្រប្រមូលទិន្នន័យមានច្រើនរបៀប ដែលអាស្រ័យទៅនឹងប្រធានបទសិក្សាស្រាវជ្រាវ។

- **តារាងសំណួរ (Questionnaire) ៖** ជាឧបករណ៍ដែលគេបង្កើតឡើងដើម្បីប្រមូលព័ត៌មានចាំបាច់ ដែលមានតំលៃជាលេខ ឬលេខកូដ ដែលមានផ្ទុកសំណួរបិទជាច្រើន ដែលអ្នកសម្ភាសនឹងសួរសំណួរទាំងនោះទៅកាន់ប្រជាជនគោលដៅ។ តារាងសំណួរនោះអាចមានទម្រង់ជាក្រដាស ឬជាអេឡិចត្រូនិច ឧ. ក្នុងកំពូទ័រ ឬឧបករណ៍អេឡិចត្រូនិចផ្សេងៗទៀត។ ការបំពេញព័ត៌មាននៅក្នុងតារាងសំណួរមានពីរបែប៖
  - **ការបំពេញចម្លើយដោយខ្លួនឯង (Direct administration) :** អ្នកផ្តល់បទសម្ភាសកត់ត្រាចម្លើយដោយខ្លួនឯង។
  - **ការបំពេញចម្លើយអោយ (Indirect administration) :** អ្នកសម្ភាសកត់ត្រាចម្លើយដែលផ្តល់ដោយអ្នកផ្តល់បទសម្ភាស។ ជាទូទៅ ការបំពេញចម្លើយអោយ គឺជាវិធីសាស្ត្រដែលគេយកមកប្រើញឹកញាប់ជាងគេ។
- **បញ្ជីសំណួរ (Question guide) ៖** ជាឧបករណ៍ដែលគេបង្កើតឡើងដើម្បីប្រមូលព័ត៌មានចាំបាច់ដោយប្រើបញ្ជីសំណួរដែលផ្ទុកដោយសំណួរបើកជាច្រើន ដែលអ្នកសម្ភាសនឹងសួរសំណួរទាំងនោះស៊ីជម្រៅទៅកាន់ប្រជាជនគោលដៅ ឬជនគ្លី៖។ ទិន្នន័យដែលទទួលបានជាអត្ថបទ ឬជាសំលេង ដែលជាពាក្យសំដៅ។

- **អថេរជាប់ (Categorical variable) ៖** ពេលខ្លះគេហៅថាអថេរគុណភាព ឬអថេរប្រភេទ ដែលទិន្នន័យរបស់វាជាប្រភេទ។ រីឯប្រភេទនីមួយៗតាងអោយលេខសំគាល់ (កូដ) ឧទាហរណ៍៖ ភេទ ជាតិសាសន៍ សាសនា មុខរបរ របស់ប្រជាជនគោលដៅជាដើម។ ការវិភាគនិងបកស្រាយទិន្នន័យបែបនេះ ជាទូទៅគេផ្អែកលើតំលៃភាគរយ ឬចំនួនប្រេកង់នៃប្រភេទនីមួយៗនៅក្នុងអថេរទាំងនោះ។
- **អថេរជាប់ (Continuous Variable) ៖** ពេលខ្លះគេហៅថាអថេរបរិមាណ។ ទិន្នន័យនៅក្នុងអថេរនេះមានលក្ខណៈជាតួលេខ (មិនមែនលេខកូដទេ)។ ឧទាហរណ៍៖ ទម្ងន់របស់មនុស្ស អាយុរបស់ប្រជាជន ប្រាក់ចំណូលរបស់គ្រួសារ ទំហំផ្ទៃដីកសិកម្មជាដើម។ ការវិភាគទិន្នន័យនិងបកស្រាយទិន្នន័យរបស់អថេរទាំងនេះដោយផ្អែកលើតំលៃមធ្យម តំលៃមេឌ្យាន តំលៃមូដ តំលៃខ្ពស់ឬទាបបំផុតជាដើម។

ទិន្នន័យបែបបរិមាណវិស័យ (Quantitative data): ព័ត៌មានដែលប្រមូលបានជាតួលេខ ឬ ជាលេខកូដ (លេខតំណាង) ។ ព័ត៌មានទាំងនោះអាចយកមកគណនាជាភាគរយ ឬជាចំនួនណាមួយ (មធ្យម មេដ្យាន ម៉ូឌ ...) ។ **ឧទាហរណ៍៖** “មានគ្រួសារប្រហែល 90% ចូលចិត្តបរិភោគត្រី និង នៅក្នុងចំណោមគ្រួសារទាំងនោះ មានប្រហែល 58% បានបរិភោគត្រីរាល់ថ្ងៃ។ សំរាប់គ្រួសារដែលបរិភោគត្រីរាល់ថ្ងៃ បានបរិភោគត្រីជាមធ្យមនៅក្នុងមួយថ្ងៃអស់ ១.៥ គីឡូ នៅក្នុងមួយថ្ងៃ។

ទិន្នន័យបែបគុណវិស័យ (Qualitative data): ព័ត៌មានទទួលបានជាអត្ថបទកត់ត្រា ឬសំលេង។ **ឧទាហរណ៍៖** “ស្ត្រីវ័យ30 ឆ្នាំម្នាក់បាននិយាយថា “កុមារមានអារម្មណ៍ធុញទ្រាន់ដោយមិនមានកន្លែងលេង ហេតុដូច្នេះពួកគេបានបង្កអោយមានបញ្ហាច្រើនដល់អាណាព្យាបាលរបស់ពួកគេ”

- ការធ្វើតេស្តសម្មតិកម្ម (Hypothesis test): គឺជាដំណើរការសិក្សាបញ្ជាក់ទៅលើសេចក្តីដែលបានសន្មត់រួច ថាតើត្រូវបានចោល ឬក៏យល់ស្របទៅនឹងសម្មតិកម្មដែលបានសន្មត់ទាំងនោះដោយផ្អែកលើតំលៃ ប្រូបាប៊ីលីតេនៃភាពខុសគ្នា នៃលទ្ធផលធ្វើតេស្តស្ថិតិមួយចំនួនដូចជា ជីតេស្ត (T-test) គឺការេតេស្ត (χ^2 test) ជាដើម។ បើលទ្ធផលតេស្តបង្ហាញ៖
  - $p < 0,05$ បានចោលនូវអ្វីដែលបានសន្មត់។ មានន័យថាតំលៃសមមាត្រ ឬតំលៃមធ្យមនៃក្រុមនីមួយៗពិតជាខុសគ្នា។
  - $p > 0,05$ យល់ស្របទៅនឹងសម្មតិកម្មដែលបានសន្មត់។ មានន័យថាតំលៃសមមាត្រ ឬតំលៃមធ្យមនៃក្រុមនីមួយៗមិនខុសគ្នា ឬមានតំលៃប្រហាក់ប្រហែលគ្នា។

- **ការសិក្សាបែបក្រុមពិភាក្សា (Focus Groups Discussion: FGD)** ៖ ការពិភាក្សាជាក្រុមគឺជាវិធីសាស្ត្រប្រមូលទិន្នន័យសំរាប់ការស្រាវជ្រាវបែបគុណវិស័យដោយប្រើឧបការណ៍អង្កេត ដែលគេហៅថា **បញ្ជីរសំណួរ** ដើម្បីស្វែងយល់អំពីបញ្ហាសង្គមដែលបានកើតឡើង។ វិធីសាស្ត្រនេះធ្វើឡើងមានគោលបំណងប្រមូលទិន្នន័យពីក្រុមគោលដៅ ដែលមានចំនួនប្រហែលពី ៦ ទៅ ១០ នាក់ នៅក្នុងមួយក្រុម ដោយជ្រើសរើសសំណាកគំរូទៅតាមបំណង ជាជាងជ្រើសរើសដោយចៃដន្យសំរាប់តំណាងប្រជាជនទូទៅ។ ការពិភាក្សាជាក្រុមនេះ ប្រើរយៈពេលប្រហែលពីម៉ោងសំរាប់មួយក្រុមពិភាក្សា ដែលមានបុគ្គលិកស្រាវជ្រាវពីរនាក់ គឺអ្នកសម្របសម្រួលក្រុមពិភាក្សានិងអ្នកកត់ត្រា។
- **ការសម្ភាសជនគន្លឹះ (Key informant interview: KII)** ៖ ជាវិធីសាស្ត្រប្រមូលទិន្នន័យគុណវិស័យ ដោយប្រើបញ្ជីរសំណួរសំរាប់ការសម្ភាសជាមួយជនគន្លឹះមួយទល់នឹងមួយ។ ជនគន្លឹះមានដូចជាអ្នកដឹងនាំសហគមន៍ អ្នកជំនាញ ប្រជាជនដែលមានប្រជាប្រិយនៅក្នុងសហគមន៍ ដែលមនុស្សដឹងអំពីបញ្ហាដែលកើតមាននៅក្នុងសហគមន៍មុនគេ។ ព័ត៌មានដែលទទួលបានជាអត្ថបទ ដែលបានកត់ត្រាជាពាក្យសំដី ឬចិត្តជាសំលេងរបស់ជនគន្លឹះ។

- ការសម្ភាសស៊ីជម្រៅ (in-depth interview: IDI) ៖ ជាវិធីសាស្ត្រប្រមូលទិន្នន័យគុណវិស័យ ដោយប្រើបញ្ជីរសំណួរសំរាប់ការសម្ភាសជាមួយប្រជាជនគោលដៅ មួយទល់នឹងមួយ។ វិធីសាស្ត្របានធ្វើឡើងជាមួយប្រជាជនគោលដៅមួយចំនួនតូចដើម្បីស្វែងយល់អំពីការយល់ឃើញ ទស្សនៈ ឬគំនិតទៅលើបញ្ហាសង្គម ឬអ្វីៗដែលពាក់ព័ន្ធនឹងប្រធានបទដែលកំពុងសិក្សា។

ការស្រាវជ្រាវបែបគុណវិនិច្ឆ័យ	ការស្រាវជ្រាវបែបបរិមាណវិនិច្ឆ័យ
<p>ការសន្មត៖ អថេរសុំញាំពិបាកធ្វើការវាស់វែង។</p>	<p>ការសន្មត៖ ការពិតនិងទិន្នន័យមានលក្ខណៈពិតមិនលំអៀង។ អថេរអាចវាស់វែងបាន</p>
<p>គោលបំណង៖ បកស្រាយ កំណត់ទៅតាមបរិបទ និងយល់អំពីទស្សនៈរបស់អ្នកដទៃ។</p>	<p>គោលបំណង៖ មានភាពច្បាស់លាស់ អាចនិយាយសំដៅស្ថានភាពរួមបាន និងពន្យល់អំពីទំនាក់ទំនងរវាងហេតុផល។</p>
<p>វិធីសាស្ត្រ៖ ប្រមូលទិន្នន័យដោយប្រើបញ្ជីរសំណួរ ជ្រើសរើសសំណាកគំរូតាមបំណង ការសម្ភាសន៍មិនមានរបៀបរៀបរយ ការវិភាគទិន្នន័យតាមខ្លឹមសារនៃព័ត៌មានទទួលបាន សន្និដ្ឋានដោយមានសម្មតិកម្មនិងទ្រឹស្តីដែលកើតមានឡើងនិងការរៀបរាប់ អាចរកឃើញនូវបញ្ហាថ្មីៗ ផ្ដើមចេញពីភាពជាក់លាក់ទៅភាពទូលំទូលាយ ទិន្នន័យរាយការណ៍តាមភាសារបស់អ្នកផ្តល់ព័ត៌មាន និងការសរសេរតាមលក្ខណៈរៀបរាប់។</p>	<p>វិធីសាស្ត្រ៖ ប្រមូលទិន្នន័យដោយប្រើតារាងសំណួរ ការជ្រើសរើសសំណាកគំរូដោយចៃដន្យ ការវិភាគទិន្នន័យដោយប្រើវិធីសាស្ត្រស្ថិតិ ការធ្វើតេស្តស្ថិតិដោយចាប់ផ្ដើមចេញពីសម្មតកម្ម ការប្រមូលទិន្នន័យនិងវិភាគទិន្នន័យចេញពីភាពទូលាយទៅរកភាពជាក់លាក់និងការធ្វើពិសោធន៍ របាយការណ៍មានលក្ខណៈស្ថិតិ និងសំណេរមានលក្ខណៈស្ថានភាពរួម។</p>
<p>តួនាទីអ្នកស្រាវជ្រាវ៖ អ្នកស្រាវជ្រាវប្រើឧបករណ៍បញ្ជីរសំណួរសំរាប់ប្រមូលព័ត៌មាន ហេតុច្នេះអ្នកស្រាវជ្រាវត្រូវចូលរួមដោយផ្ទាល់ដើម្បីយល់អំពីស្ថានភាពអោយបានច្បាស់។</p>	<p>តួនាទីអ្នកស្រាវជ្រាវ៖ អ្នកស្រាវជ្រាវប្រើប្រាស់ឧបករណ៍តាមរាងសំណួរសំរាប់ប្រមូលព័ត៌មាន ហេតុដូច្នេះអ្នកស្រាវជ្រាវមិនចាំបាច់ចុះទៅផ្ទាល់ និងមានទិសដៅច្បាស់លាស់។</p>